

ONLINE PORADNA E-BEZPEČÍ ŘEŠILA V TOMTO POLOLETÍ VÍCE NEŽ 250 PŘÍPADŮ. PRO SROVNÁNÍ ZA STEJNÉ OBDOBÍ S ROKEM 2021 JE OPĚT ZAZNAMENÁN NÁRŮST.

Pavel SCHWEINER

Online poradna E-Bezpečí (www.napisnam.cz) Univerzity Palackého v Olomouci, která se zaměřuje na rizikové chování v online prostředí a kybernetickou kriminalitu, v letošním roce řešila více než 250 případů. Ve srovnání s předchozím rokem i dalším obdobím se na naši poradnu obrací čím dál tím více klientů. Rozmanitost případů, které jsme řešili, byla opravdu pestrá. Stálým problémem je vydírání, vyhrožování, úniky intimních materiálů na internet, kyberšikana nebo nejrůznější druhy podvodů. Klienti jsou i osoby dospělé i děti.

Pokud se na naši poradnu obrací děti s problémem úniku intimních materiálů, přetrvává obava se svěřením se rodičům, či oznámení na Policii ČR. Stále však platí, že intimní materiál dítěte může mít charakter dětské pornografie, jehož výroba, držení, či šíření je nejen v ČR trestná. Z obavy co se bude dít, nebo může stát, pak právě kontaktují nejdříve online poradnu. Samotné svěřením problému prostřednictvím poradny je však potřeba vyzdvihnout. Děti totiž často ze strachu, ze studu obtížně hledají cestu a odvalu problém řešit a svěřit se.

Sexting má stále vzrůstající tendenci, což se odráží i v naší poradně opakovaně. Pro ilustraci uvádíme několik případů, které jsme od začátku roku řešili. Všechny případy jsou anonymizovány.

„Dneska jsem..nevím ani proč jsem mu to posílala nahou fotku a on to má v galerii..:(a teď mně zneuziva přes mobil pokud neudělá tu věc co on řekne dá to na všechny socialni sítě.. :(je mi teprve 13 rodičům to říct nemůžu..zbili by mne.. (vek 13)“

„Dobrý den, stalo se mi, že jsem s přítelem vyfotila fotku jak mě drží za prsa. Nic mi nešlo vidět , jen jeho ruce na mých prsou, holý krk a holý hrudník jakoby. Dala jsem to na instagram jako příběh, po půl hodině to vidělo dost lidí, bylo mi to divné a pak jsem zjistila, že jsem člověk to poslal všem ze školy. Fotka se dostala od jednoho žáka rodičům a ti rodiče prý začnou vydírat mého otce tou fotkou. Co mám dělat? (vek 15)“

„Dobrý večer, dostala jsem se do obtížné situace, kde mne přes sociální sítě zkontaktoval kluk ve věku 24 let a je z Prahy. Požadoval po mě fotografie, které jsem mu následně zaslala. Momentálně mi tentýž muž společně s jeho kamarády vyhrožuje, že pokud nesplním jeho požadavky a nahlásím to na Policii ČR, tak mé fotografie zašle mým kamarádům, rodině a zveřejní to na internetu. Moji rodiče o tom neví a bojím se jim to říct. (vek 16)“

„Na snapchatu mi napsal jeden kluk. Chvíli jsme se bavili a pak mi napsal jestli mu něco nepošlu. Byla jsem do něj zamilovaná a fotku mu poslala. Když chtěl další řekla jsem že už stačilo. Pak mě začal vydírat že jestli mu nic nepošlu mé fotky pošle všude. Bála jsem se a tak jsem mu poslala další. Pak mi napsal že někdy napíše. Zablokoval si mě. A včera mi napsal znovu. Že chce další jinak to bude všude. Poslala jsem je, protože jsem se bála. Slíbil mi že všechno vymaže, když udělám co řekne. Vše co mi řekl jsem udělala. A fotky stejně nevymazal. Nakonec si mě zase zablokoval. A teď mám strach že napíše znovu. (vek 13)“

Důležité je si také připomenout jednu velmi důležitou zásadu. Osobu útočníka nikdy neblokujte, ani nemažte komunikaci, vše je totiž velmi důležitý a podstatný důkazní materiál.

„Dobrý den, můj syn (15 let), při internetové komunikaci poslal své intimní fotografie dívce, kterou znal jen přes sítě. Když mě tuhle situaci prozradil, chtěla jsem , aby všechnu komunikaci s touhle dívkou vymazal a přestal s ní komunikovat. To se stalo v únoru. Ona ty fotografie před 14 dny rozeslala mezi spolužáky mého

syna.“

„Napsal mi nějaký kluk (z ciziny) o fotky bylo to nevine a nic velkeho myslela jsem ze to nic nebude chtel vic a vic kdyz jsem ho dala do bloku naselel me a ted me vydira vidi a fotkami ze to posle pratelum a rodine nevim co delat (vek 13)“

Velmi často prostřednictvím různých komunikátorů, sociálních sítí, či dalších platforem, které děti s oblibou navštěvují dochází k následnému problému - vydírání, vyhrožování, které může přicházet i z území mimo ČR

„Dobrý den, jsem matka třináctileté dcery, která se dnes stala obětí predátora na stránkách www.omegle.com. Kontaktoval ji anglicky mluvící muž, který ji prý hacknul PC, pustil ji videa natočená její web kamerou, kde bylo zachycené, jak se převléká, a výhrůžkami, že videa zveřejní, najde si ji a ublíží ji, když neudělá, co jí řekne, ji donutil se svléknout. Pak ji řekl, že když se s ním spojí zase zítra, videa smaže. V okamžiku, kdy se odpojil, se veškerá komunikace s ním vymazala. Nemám k dispozici ani chatové zpravy, které ji psal, IP adresu, nic. Dcera měla spoustu přednášek na téma bezpečnosti na internetu a přesto ji útočník dokázal tak vyděsit, že jednala naprosto proti rozumu. Nikdy by mě nenapadlo, že budu muset něco takového řešit. Dcera mi vše řekla asi po dvou hodinách, že se bála, že to sama vůbec nechápe, a že se teď bojí, co když se někde ta videa objeví. Jak ji můžu pomoci? Jak v takové situaci postupovat dál? Kromě další přednášky na tohle téma a přelepení web kamery. Má smysl to hlásit na policii? Předem děkuji za jakoukoliv odezvu.“

Sexting však neprovozují jen děti. Velmi často vzniká na online seznamkách převážně u dospělých, kteří hledají nějaký vztah

„V loni jsem si psala s mužem. Chtěl po mě intimní fotky a já mu je poslala . Po té chtěl sex na který jsem nejdřív kývla ale pak vycouvala protože jsem vdaná . Pokud prý nechci aby toto vše manžel vědět tak se mám s někým vyspat a poslat mu fotky jako důkaz a že mi dá pokoj . Chvíli byl klid ale teď se chce sejít a pokud to neudělám vše řekne manželovi . Nevím čeho je schopný ale mám obavy aby mé fotky nedal někam na internet . Prosím o radu co mám dělat .Manžela miluji . Byl to úlet s fotkami. Děkuji (vek

V poradně se nám opakovaně potvrzuje riziko sdílení intimního materiálu, které se může projevit až s odstupem, klidně i několika let.

„Dobrý den, mým problémem je, že jsem tenkrát v mládí naletěla jednomu pánovi na internetu, který se vydával za slečnu a donutil mě se svléknout před kamerou. Tenkrát mi bylo 11-12 let a nějak mi nedocházela možná rizika a následky. Pán si natočil video, které po 5 letech zveřejnil na pornostránkách. Tenkrát jsem stránky obepisovala a video se smazalo. Doufala jsem, že tím je tato situace uzavřena. nyní jsem však narazila na aplikaci PimEyes, kde s moji fotografií vyjely i obrázky z onoho videa. Nevím nyní jak postupovat. Mohu si u stránky zaplatit premium a opět stránky obepisovat, ale nevidím to nyní účinné. Přemýšlím s ohlášením na policii, ale vlastně nevím, jak s tím vším správně postupovat, abych si od tohoto videa mohla konečně oddechnout. Linka bezpečí mě přepojila na Vás a byla bych Vám velmi vděčná, kdybyste mi mohli ukázat, jaké možnosti v této situaci mám a pomohli najít nějaké východisko. Děkuji Vám za Váš čas a odezvu. (vek 21)“

Častým jevem v naší poradně je tzv. sextortion. Není výjimkou, že pod tíhou hanby a strachu ze zveřejnění erotického materiálu, oběť útočnickovi zaplatí.

„Jsem vydírán na instagramu. Osoba vyhrožuje zveřejněním mých nahých fotek, pokud nezaplatím. Už jsem zaplatil přibližně 40 dolarů. nyní po mně chce, abych každé dva týdny poslal 10 dolarů po dobu dvou měsíců. Peníze posílám v podobě dárkových karet na službu steam. S případem jsem byl na policii, tam mi bylo řečeno, abych přerušil kontakt, že riziko zveřejnění fotek je malé, ale že mi více pomoci nemohou. Tato pomoc se mi zdá nedostatečná, proto jsem ještě kontaktoval Linku bezpečí, kde mi dali odkaz na vás. Také jsem studentem vysoké školy, v souvislosti s tím jsem kontaktoval osobní poradnu pro studenty a dnes odpoledne budu mít konzultaci. Celkově mi nejde o potrestání vyděrače. Podle telefonního čísla, které mi dal se jedná o člověka z Nigerie. Chtěl bych jen zmírnit dopad případného zveřejnění fotografií. Předem děkuji za veškerou pomoc, kterou mi budete moc poskytnout (vek 20)“

Výše uvedené případy jsou jen malými ukázkami toho, čím vším v se v poradenské činnosti poradna E-Bezpečí zabývá. Řešíme také napadnutí moderně řečeno „hacknutí“ různých účtů, služeb, či sociálních sítí, různé formy a mutace Scamu a v neposlední řadě i různé projevy kyberšikany. Naší poradnu můžete využít - a to samozřejmě anonymně a zcela zdarma. Poradna je k dispozici na www.napisnam.cz. Další informace o bezpečném chování na internetu naleznete na našem webu www.e-bezpeci.cz a také na našem kanálu na YouTube www.youtube.com/ebezpeci. Sledovat nás můžete také na Instagramu a Twitteru.

Poděkování

Velké poděkování patří všem organizacím, které nás aktivně podporují, především pak Statutární město Olomouc, Olomoucký kraj, Ministerstvo vnitra ČR, společnost O2 Czech Republic, Avast Foundation a mezinárodní program InterReg. Bez vás by to nešlo!

Pro E-Bezpečí
Pavel Schweiner
Univerzita Palackého v Olomouci